

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania B. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o wszczęcie postępowania w sprawie uchylenia decyzji,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 lutego 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołujący się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26
czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z odwołania B. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R. – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 29 sierpnia 2017 r., sygn. akt XIV U [...], w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie B. P. od decyzji organu rentowego z dnia 31 maja 2017 r. odmawiającej wszczęcia postępowania w sprawie uchylenia decyzji z 17 lutego 1997 r. oraz umorzenia postępowania w sprawie.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na następujące zagadnienia: „1. brak interesu prawnego skarżącego jako następcy prawnego w sprawach o ustalenie statusu emeryta spadkodawcy;

2. skutek doręczenia decyzji nie wpływa na moment wejścia decyzji do obrotu prawnego, a ma znaczenie jedynie dla obliczania terminów wnoszenia środków zaskarżenia, więc brak doręczenia decyzji nie powoduje, że wydana decyzja nie ma charakteru ostatecznego” (strona III uzupełnienia skargi kasacyjnej). W ocenie autora skargi „poruszane zagadnienia są istotne dla wykładni prawa, a budzą poważne wątpliwości, a w zakresie procesowym istnieje duże prawdopodobieństwo, że poruszana wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów - art. 398⁹ § 1 pkt. 2) kpc”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi

kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które

przepisy wymagają wykładni oraz wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani też potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Autor skargi – w bardzo obszernym uzasadnieniu wniosku – ograniczył się tylko do zasygnalizowania jakichś kwestii. Brakuje przedstawienia w formie odpowiedniego wyводу jurydycznego rzeczowej argumentacji, że w sprawie rzeczywiście występują przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w

art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przyczyn tych w żaden sposób nie można zdekodować z nieprecyzyjnego i niekoherentnego wywodu uzasadnienia wniosku.

W uzasadnieniu wniosku brakuje ponadto rzeczowego odniesienia się do podstaw zaskarżonego wyroku; do analizy interpretacyjnej przepisów prawa materialnego, przedstawionej szeroko w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. Autor skargi kasacyjnej ignoruje w uzasadnieniu wniosku zasadnicze ustalenie zaskarżonego wyroku, że J. P. mając świadomość istnienia decyzji organu rentowego z dnia 17 lutego 1997 r. wstrzymującej wypłatę świadczenia nie podjęła żadnych czynności w przedmiocie wznowienia prawa do świadczenia, bądź zaskarżenia przedmiotowej decyzji. W okresie życia uprawnionej do emerytury, żadnych wniosków w przedmiocie wstrzymanego świadczenia nie mogły zgłosić osoby bliskie świadczeniobiorcy. W powyższych okolicznościach odwołujący się nie był legitymowany do wszczęcia postępowania o uchylenie decyzji z 17 lutego 1997 r. Wniosek odwołującego się dotyczył świadczenia emerytalnego zmarłej J. P., które stosownie do treści art. 922 k.c. jest świadczeniem ściśle związanym z osobą ubezpieczoną i nie podlega dziedziczeniu. Następcy prawni zmarłego powinni mieć zapewnioną możliwość wstąpienia do zainicjowanego przez ubezpieczonego postępowania emerytalnego (rentowego), toczącego się przed organem rentowym lub sądem. W niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z taką sytuacją, ponieważ J. P. nie zainicjowała żadnego postępowania w przedmiocie decyzji z 17 lutego 1997 r.

Na marginesie (wobec braku adekwatnych zarzutów oraz wadliwego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania) wskazać można na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2019 r., II UZ 37/18, OSNP 2020 nr 6, poz. 62, w którym zajęto stanowisko, że po śmierci osoby, której wypłacono zasiłek chorobowy, postępowanie w przedmiocie odmowy prawa do tego zasiłku toczy się przed organem rentowym albo sądem bez udziału następców prawnych ubezpieczonego (art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c.). Postępowania takiego nie zawiesza się na podstawie art. 97 § 1 k.p.a. ani art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. Także art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci

wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Osoby te mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła. Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego unormowanie to dotyczy tylko tzw. niezrealizowanych świadczeń, natomiast nie ma zastosowania do kontestowania prawidłowości już wypłaconego świadczenia z ubezpieczenia społecznego - po zgonie ubezpieczonego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.